

СТАНОВИЩЕ

на доц.д-р Нина Петрова Ковачева, член на научното жури

по конкурса за заемане на академичната длъжност "професор" по

2.1.Филология (Славянски езици. Съвременен руски език – синтаксис),обявен в ДВ,бр.14 от 19.02.2001г. с единствен кандидат доц.д-р Алла Анатолиевна Градинарова

В конкурса участва само един кандидат – доц.д-р Алла Анатолиевна Градинарова. По смисъла на ЗРАСРБ тя има право да участва в конкурса за професор,тъй като е доцент по руски език от 1996г.

Кандидатката отговаря на изискванията на Правилника на СУ "Св. Климент Охридски" за заемане на длъжността "професор". Процедурата е спазена.

Алла Градинарова е "доктор" по филология от 1981 г. Защитила е кандидатска дисертация в МОПИ "Н.К.Крупская" (понастоящем МГОУ) Москва. Трудовият ѝ стаж е изключително в сферата на висшето образование: от 1984 г. тя е редовен асистент в Първа катедра по руски език в специалността руска филология при факултета по Славянски филологии в СУ "Св. Климент Охридски", от 1996 г. е доцент по руски език в същата катедра.

Научните трудове на доц. д-р Алла Градинарова са достатъчни като брой, научни жанрове, проблематика и приноси за заемане на академичната длъжност "професор".Общия списък на научните трудове, представен от доц. д-р Алла Градинарова включва 4 монографии,2 студии,22 статии в научни списания,51 статии в поредици и сборници,23 доклада на национални и международни научни конференции, редица рецензии и обзори,учебници и учебни помагала.

В настоящия конкурс доц. д-р Алла Градинарова участва с 3 монографии (една в съавторство),71 статии, студии и научни доклади, цитирани в работи на учени от цял свят, три учебника (два в съавторство, един от тях в чужбина). Представените за конкурса научни трудове са по темата на обявения конкурс и са публикувани след получаване на академичната длъжност "доцент" в български и чуждестранни издания.

Някои от публикациите са поместени в специализирани научни сайтове, което илюстрира популяризирането на научните идеи на автора сред широк кръг професионалисти.

Научната кариера на доц. д-р Алла Градинарова бележи два важни етапа в нейното израстване. Тя започва като специалист по история на руския книжовен език(18-20 век), област, в която тя има значителни научни постижения и неоспорими приноси. Достатъчно е да се каже, че синтаксиса на руския мемоарист Андрей Болотов в изследването на Алла Градинарова със събрания материал и изводите допринася за изясняването на сложните процеси на езиковите взаимодействия, характерни за периода, в който интензивно се формира единният руски книжовен език. В това изследване кандидатката се извява като великолепен познавач на произведенията на руските писатели от близкото и далечно минало и същевременно демонстрира солидни знания в областта на съвременните лингвистични теории, широка филологическа подготовка и начетеност, завидна езикова култура. Монографията на Алла Градинарова от този период "Семантика отглагольных существительных в русском и болгарском языках" убедително показва, че пред нас е сериозен изследовател на руския и българския език в автономен и съпоставителен план, с отлично владение на двата езика, със свежестта на възприемането на българските езикови факти, с вещина разработващ интересни проблеми, важни и актуални не само от теоретико-лингвистично, но и от практико-приложно гледище.

Закономерно и обяснимо е еволюирането на научните интереси на Алла Градинарова, които от края на 90-те години се насочиха и задълбочиха в сферата на съпоставителния синтаксис и всичките ѝ публикации, с които кандидатката участва в настоящия конкурс, са изключително в тази сфера. Те са доказателство за последователна и систематична научна дейност, протичаща по възходяща линия.

В подкрепа на кандидатурата на доц. д-р Алла Градинарова за академичната длъжност "професор" са не само достатъчното количество публикации, представени от нея за участие в конкурса, но и тяхната значимост в тематично отношение.

На първо място тук се откроява монографията на Алла Градинарова "Синтаксическая система болгарского языка на фоне русского", написването на която е продиктувано от необходимостта да се изследва в съпоставителен

план българската синтактична система, която до тогава се разглеждаше от руските слависти само в отделни явления от сферата на българския синтаксис. Това налагаше необходимост от обобщаващ труд, отчитащ достиженията на съвременните и класическите синтактични трудове на българските лингвисти и използващ изследователския апарат на съвременната лингвистика.

В труда "Синтаксическая система болгарского языка на фоне русского" на Алла Градинарова принадлежат Глава 4 (Българские синтаксические конструкции на фоне русских в коммуникативно-функциональном плане), Раздел 1 от Глава 5 (Порядок слов в болгарском предложении), Глава 6 (Болгарская пунктуация на фоне русской).

Глава 4 съдържа подробно описание на българските синтактични конструкции чрез характерните за българския език форми за отстраняването на семантичния субект, чрез образуването, семантиката, контекстуалните условия за употреба и комуникативните функции на пасива, субектния имперсонал, неопределено-личния модел и безличен модел с причастен предикатив. Описанието от позициите на функционалния синтаксис съдържа интересни и оригинални наблюдения, констатации и изводи с приносен характер. Авторката изказва убедителни предположения, едно от които е че безличната конструкция в руския език е свързана по-тясно със структурата на каноничния пасив, отколкото в българския.

Редица от изследваните в 4 Глава въпроси в българската лингвистична наука са все още в началния си етап на разработка, и това прави представеното от авторката изследване особено ценно и необходимо. Аналогична оценка се отнася и за Раздел 1 от Глава 5 и за Глава 6, изследващи както закономерностите и различията в двата езика, така и предлагащи убедително лингвистично обяснение на наблюдаваните езикови явления, както и набелязване на тенденции в развитието им.

Извън всяко съмнение е, че значимостта на изследваните проблеми от доц. д-р Алла Градинарова в монографията "Синтактичната система на българския език на фона на руския" е респектираща и продуктивна както за решаване на чисто лингвистични в областта на синтаксиса проблеми, и най-вече в съпоставителното описание на близкородствените синтактични системи, така и за практическото преподаване на руския и българския език в чуждоезиковата среда.

В монографията на Алла Градинарова "Фрагменты болгарско-русского сопоставительного синтаксиса" както и в редица статии на авторката се изследват важни не само за руския и българския език ,но и за славистиката въпроси, засягащи различията в контекста на типологичните особености на двата близкородствени езика. Изключително интересно в подхода на доц. д-р Алла Градинарова е наблюдението ѝ за разглеждането на синтактичните конструкции през призмата на националния манталитет и извода ѝ за несъстоятелността на подобни тълкования.

Монографията "Фрагменты болгарско-русского сопоставительного синтаксиса" може да бъде успешно използвана за работа със студенти:тя включва комплекс упражнения, предназначен за затвърдяване на теоретичните знания и изработване на адекватни преводни еквиваленти в посока от български към руски.

Заслужава да се отбележи, че за българската русистика съпоставителното описание на синтактичните системи на българския и руския език е изключително ценно, тъй като реализира родноезиково – чуждоезиково съпоставяне и органично допълва чуждоезиковия – родноезиков подход в съпоставителния процес, присъстващ в българската русистика.

Доц. д-р Алла Градинарова има богата преподавателска дейност. Тя започва като асистент в МГПИ гр. Саранск, където е чела лекционни курсове по лексика на съвременния руски език, фонетика и фонология на съвременния руски език и история на руския книжовен език. Като доцент в Софийския университет Алла Градинарова е чела лекционни курсове по съвременен руски език (синтаксис), генеративни теории, семантичен синтаксис, водила е упражнения по синтаксис и практически руски език. Ръководила е дипломни работи.

Доц. д-р Алла Градинарова е автор на редица учебници и учебни помагала, някои от които са в съавторство в това число и с чуждестранни учени. Алла Градинарова развива активна редакторска дейност. Тя е редактирала сборници с научни статии, работила е като редактор на списанието "Болгарская русистика", издател е на онлайн версията му от 2003 до 2011г. Заедно с д-р Йован Айдукович (Белград) създава е и поддържала академичния интернет портал "Балканска русистика", просъществувал от 2003 до 2011 г. От 2007 г. досега Алла Градинарова е

редактор и мениджър на международното списание за теоретична и приложна лингвистика "Acta Linguistica", ISSN 1313–2296 (print), ISSN 1313-2490 (online) –<http://www.aktalinguistica.com>.

Доц. Алла Градинарова има участие в научни проекти както в страната, така и в чужбина. Тя активно участва в националния и международния научен живот с многобройни доклади и съобщения.

Научните публикации, представени от доц. д-р Алла Анатолиевна Градинарова за участие в конкурса за професор, показват обширните ѝ познания в областта на лингвистиката (синтаксис на съвременния руски език) и неговите приложни аспекти. Научните ѝ приноси са засвидетелствани в многобройните цитирани нейни публикации в авторитетни наши и чуждестранни издания.

Направеният преглед на научната, учебната и извънаудиторната дейност на доц. д-р Алла Градинарова и оценката на представените публикации ми дават основания да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждането на научната длъжност "професор" по направление 2.1. Филология (Славянски езици. Съвременен руски език – синтаксис) на доц. д-р Алла Анатолиевна Градинарова.

Автор на становището и член на журито:

/доц. д-р Нина Ковачева/